

## Nr 765

Av herrar **Schmidt** och **Nordenson**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 139, med förslag till lag om ändrad lydelse av 2 § valutalagen den 22 juni 1939 (nr 350), m. m.*

(Lika lydande med motion nr 925 i Andra kammaren)

Valutaregleringen gäller numera i praktiken endast de självständiga kapitalrörelserna över gränserna. Under senare år har ju handhavandet av regleringen i fråga om de löpande betalningarna och krediterna i anslutning till utrikeshandeln blivit alltmer liberal, så att man i praktiken nu kan tala om en nära nog fullständig frihet för betalningar av detta slag. Ansökningar om direkta investeringar både från svensk sida i utlandet och från utlandets sida i Sverige liksom upplåning i utlandet, behandlas också numera i en mera liberal anda än tidigare. Men i princip kvarstår regleringen, och tillämpningen kan när som helst åtstramas, vilket skapar en känsla av otrygghet. I fråga om emissioner av och handel med värdepapper har regleringen hela tiden förblivit restriktiv. Detta är särskilt allvarligt, eftersom svenska företag härigenom hindras från att använda de finansieringskällor och de finansieringsmetoder som en verklig valfrihet skulle erbjuda. Företagen försätts härigenom i ett underläge i förhållande till sina utländska konkurrenter. Denna avspärrning från de internationella kapitalmarknaderna är redan nu besvärande, och det kan med fog göras gällande att olägenheterna härav med stor sannolikhet kommer att tillta.

På de främmande marknaderna går utvecklingen för närvarande i den riktningen att svenska exportörer i ökad omfattning måste konkurrera genom att bevilja längre krediter. En förutsättning för export till u-länder är som regel långfristiga krediter, ett förhållande som för övrigt beaktas av statsmakterna i flera sammanhang, bl. a. beträffande exportkreditgarantierna. För att svenska exportörer skall få arbeta under samma betingelser som deras utländska konkurrenter måste de ha möjlighet till finansiering utomlands. Alla hinder i den nuvarande valutaregleringen för en sådan utveckling bör avlägsnas. Ingenting får lämnas kvar som i utlandet kan menligt inverka på Sveriges anseende som en fullgod låntagare.

Som en ytterligare synpunkt på valutaregleringens konsekvenser för företagets del kan nämnas att en direkt finansiering genom krediter mellan köpare och säljare enligt all erfarenhet i regel äger rum på ogynnsammare villkor för den kreditsökande än om finansieringen skett genom sedvanliga institutionella kanaler.

De principer för den internationella arbetsfördelningen som vårt land accepterat, bl. a. genom sin ansökan om associering till EEC, innefattar krav på fri rörlighet över gränserna inte bara för varor utan även för företagande och kapital. Det synes oss mot den bakgrunden opåkallat att, som finansministern gör, nu föreslå en förlängning av valutaregleringen med ty åtföljande hinder för kapitalets rörlighet. Det förhållandet att vårt lands associering till EEC nu inte längre förefaller vara nära förestående betyder ingalunda att frågan om friare kapitalrörelser förlorat sin aktualitet. Det kan snarare göras gällande att behovet av en sådan frihet vuxit därigenom att kraven på de svenska företagens konkurrenskraft nu sannolikt måste ställas ännu högre.

Finansministern har närmast motiverat sina förslag om en fortsatt valutareglering med ett ekonomiskt-politiskt resonemang av ganska allmän natur. Det kan måhända göras gällande att valutaregleringen under efterkrigstiden tidvis tjänat stabiliseringspolitiska syften, men att betrakta denna reglering som ett viktigt instrument för den ekonomiska politiken, vilket permanent skulle ingå i vårt lands ekonomisk-politiska arsenal, är enligt vår mening inte välmotiverat. Fördelar får vägas mot nackdelar, och de senare är säkert utom i helt exceptionella lägen vida övervägande. Här till kommer att en omfattande valutareglering strider mot de internationella strävandena att skapa bästa möjliga förutsättningar för en fri internationell handel. Den står inte heller i god överensstämmelse med de internationella ekonomiska samarbetssträvandena över huvud taget, vilka regeringen säger sig vilja stödja. Det bör i sammanhanget erinras om att riksdagen tidigare då frågan om valutaregleringens fortbestånd behandlats utgått från att frågan om fortsatt reglering av kapitalrörelserna skulle förutsättningslöst prövas. Att år efter år avvakta en sådan prövning är emellertid uteslutet. Vi anse det uppenbart att utvecklingen inte längre motiverar regleringens bibehållande.

Skillnaden mellan de in- och utgående löpande betalningarna är mångdubbelt större än skillnaden mellan de in- och utgående egentliga kapitalrörelserna. Väsentligt i detta sammanhang är också att förhållandevis små förskjutningar i betalningsterminerna redan nu — utan att detta kan påverkas med valutaregleringens hjälp — kan förorsaka svängningar i valutareserven och därmed det allmänna likviditetsläget i landet. Det är minst sagt osannolikt att frihet för de kapitalrörelser som nu är reglerade skulle kunna åstadkomma på långt när motsvarande effekt.

För att konkretisera detta resonemang kan följande exempel från 1962 års betalningsbalans anföras. Sveriges import var detta år 16 000 milj. kr. Redan om likviderna för importen skulle uppskjutas en månad skulle sålunda en ökning i valutareserven på 1 300 milj. kr. inträda med en lika stor ökning i likviditeten i den inhemska ekonomien som följde. På samma sätt

skulle en hemtagning av exportvalutor en månad tidigare än normalt betyda ett ytterligare likvidtillskott av samma storleksordning. Dyliga förskjutningar i betalningsterminerna kan redan nu komma till stånd utan hinder från valutaregleringens sida. Dessa stora belopp kan jämföras med att under hela 1962 den totala privata kapitalimporten översteg kapitalexporten med omkring 150—200 milj. kr.

Vid en internationell jämförelse framstår utan tvekan den svenska regeringen av kapitalrörelserna som hård, medan man flestades i utlandet successivt vidtagit åtgärder i liberaliserande riktning. I det internationella samarbetet på detta område har Sverige intagit en ytterst återhållsam attityd, vilket bl. a. kommit till uttryck i ett flertal reservationer till OECD:s stadga för liberaliseringen av kapitalrörelserna. Det är därför ägnat att förvåna att finansministern i sin proposition kan bestrida att "en bibehållen valutareglering som i tillämpningen anpassas till utvecklingens krav (är) uttryck för en negativ attityd till det internationella samarbetet på valutaområdet".

Dess värre har valutapolitiken och regeringens ställningstaganden under senare år vid upprepade tillfällen väckt förvåning i det internationella ekonomiska samarbetet på detta område. Men än allvarligare är naturligtvis de ogynnsamma återverkningar som regleringen har och i växande grad kommer att få för de svenska företag, vilkas verksamhetsområde sträcker sig utanför vårt lands gränser.

Av det ovanstående framgår att utomordentligt starka skäl talar för att en frigivning av kapitalrörelserna snarast bör komma till stånd. Efter en sådan åtgärd skulle — då ju de löpande betalningarna redan praktiskt taget friställts — den nuvarande valutaregleringen inte längre ha någon uppgift. Skulle en radikalt ändrad situation uppkomma har statsmakterna möjlighet att tillgripa gällande fullmaktslagstiftning.

Med hänvisning till vad som sålunda anförts får vi hemställa,  
att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr  
139 till den del den avser fortsatt valutareglering.

Stockholm den 2 maj 1963

*Carl S:son Schmidt*

*Jonas Nordenson*